

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 czerwca 2016 roku

Pozwem z dnia 9 grudnia 2015 r. (data prezentaty, k. 2), skierowanym przeciwko B. W., powód N. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 308 zł z ustawowymi odsetkami: od kwoty 188 zł od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia zapłaty, od kwoty 100 zł od dnia 11 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty oraz od 20 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawarł z pozwanym w dniu 12 września 2014 r. umowę ramową o świadczenie usług edukacyjnych, na podstawie której zobowiązał się do umożliwienia pozwanemu uczestniczenia w zajęciach oraz przystąpienia do egzaminów i zaliczeń, zaś pozwany m.in. do systematycznego i aktywnego uczestniczenia w zajęciach dydaktycznych i organizacyjnych, zgodnie z ustalonym harmonogramem zajęć. Warunkiem pobierania u powoda nauki bezpłatnie było uzyskanie przez pozwanego minimum 50% obecności na zajęciach. Pozwany nie uzyskał wymaganej frekwencji w grudniu, został więc zobowiązany do zapłaty na rzecz powoda równowartości miesięcznej dotacji przypadającej na jednego słuchacza, jaką powód uzyskałby z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, gdyby pozwany uczęszczał na zajęcia. Miesięczna wysokość dotacji wynosiła 188 zł. Kwotę tę powinien na rzecz powoda uiścić pozwany, ponieważ nie usprawiedliwił swych nieobecności przed końcem semestru. Nadto pozwany winien uregulować należność z tytułu opłaty za sesję egzaminacyjną w kwocie 100 zł oraz opłatę manipulacyjną 20 zł za wystawienie wezwania do zapłaty, czego do dnia wytoczenia powództwa nie uczynił (pozew, k. 2-5).

W dniu 28 grudnia 2015 r. Referendarz Sądowy tutejszego Sądu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt VI Nc 5123/15, zgodny z żądaniem pozwu (nakaz, k. 19).

Sprzeciwem od powyższego nakazu zapłaty z dnia 22 stycznia 2016 r. (data stempla pocztowego, k. 33) pozwany zaskarżył nakaz w całości wskazując, że nie otrzymał wezwania do zapłaty i usprawiedliwił wszystkie swoje nieobecności związane z długotrwałą chorobą i pobytem w szpitalu. Nadto pozwany wskazał, że zwrócił się do powoda o umożliwienie powtórzenia semestru. Pozwany nie przystąpił do sesji egzaminacyjnej (sprzeciw, k. 31-32).

Odpowiedzią na sprzeciw z dnia 23 maja 2016 r. (data stempla pocztowego, k. 57) powód wyjaśnił, iż żądanie pozwu w zakresie kwoty 100 zł jest zasadne, albowiem na mocy zawartej pomiędzy stronami umowy pozwany zobowiązał się do bezwarunkowego dokonywania opłaty za sesję egzaminacyjną, w terminie do 10 maja w semestrze letnim. Pozwany wskazanej kwoty jednakże na rachunek powoda nie uiścił. Powód dodał także, iż zgodnie z umową nieobecność słuchacza na zajęciach nie zwalnia go z ponoszenia opłat, które związane są z gotowością powoda do realizacji usług kształcenia objętych umową. Fakt nieprzystąpienia przez pozwanego do egzaminu nie świadczy o braku podstaw do dochodzenia roszczenia. Z uwagi jednak na trudną sytuację życiową i materialną pozwanego powód zaznaczył, że wyraża chęć rozłożenia zadłużenia pozwanego na raty miesięczne (odpowiedź na sprzeciw, k. 55-56).

Podczas rozprawy w dniu 21 czerwca 2016 r. strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów pełnomocnictwa z urzędu (protokół z rozprawy, k. 60).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

B. W. złożył dyrekcji (...) Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych w K. ((...)) podanie o przyjęcie do liceum na semestr 4.

Dowód: podanie, k. 11.

W dniu 12 września 2014 r. pomiędzy N. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (...) a B. W. (Słuchaczem) została zawarta umowa nr (...) /K., której przedmiotem było świadczenie usług edukacyjnych przez N. (...) na rzecz S.. W treści umowy postanowiono, że słuchacz zobowiązuje się dolożyć wszelkich starań celem systematycznego i aktywnego zdobywania wiedzy i uczestniczenia w zajęciach dydaktycznych i organizacyjnych zgodnie z ustalonym harmonogramem zajęć, składania egzaminów i zaliczeń oraz przestrzegania obowiązującego statutu szkoły (placówki). N. (...) natomiast jest gotowa do realizacji usługi kształcenia objętej umową, a nieobecność S. na zajęciach nie zwalnia go z ponoszenia opłat (postanowienia ogólne, ust. 1, 2 i 3). Nadto ustalono, że N. (...) będzie świadczyć na rzecz S. usługi objęte umową bez pobierania czesnego, a słuchacz jest zobowiązany do ponoszenia wymienionych w umowie opłat, w tym opłaty za sesję egzaminacyjną w wysokości 100 zł, płatnej do dnia 10 grudnia w semestrze zimowym i do dnia 10 maja w semestrze letnim. Za wystawienie wezwania do zapłaty w razie nieterminowej wpłaty przekraczającej 30 dni S. jest zobowiązany zapłacić opłatę manipulacyjną w wysokości 20 zł, na którą składają się koszty korespondencji oraz koszty przygotowania wezwania do zapłaty, w tym koszty prawne. Słuchacz ma prawo zapisać się na dwa lub więcej kierunków jednocześnie. Bezpłatne pobieranie nauki dotyczy wówczas wyłącznie jednego kierunku (opłaty, ust. 1, 2a, 6 i 7). Postanowiono także, że S. zobowiązany jest do uzyskania 50% frekwencji na zajęciach w danym miesiącu. Brak frekwencji skutkuje zaplaceniem N. (...) faktycznego kosztu organizacji zajęć w wysokości 188 zł za każdy miesiąc, w którym S. nie uzyskał wymaganej frekwencji (prawa i obowiązki stron, ust. 1).

Dowód: okoliczności bezsporne, umowa o świadczenie usług edukacyjnych nr (...) /K., k. 12-13, semestralny plan zajęć, k. 14.

B. W. nie był obecny na zajęciach w dniach 13 i 14 grudnia 2014 roku.

Dowód: wykaz uczęszczania słuchaczy na zajęcia, k. 15.

Dnia 5 lutego 2015 r. wystawiono B. W. wezwanie do zapłaty w terminie 7 dni kwoty w łącznej wysokości 208 zł (188 zł równowartości dotacji miesięcznej plus 20 zł opłaty manipulacyjnej) z powodu nieuczestniczenia w co najmniej 50% obowiązkowych zajęć edukacyjnych w miesiącu grudniu 2014 r.

Dowód: wezwanie do zapłaty, k. 16.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy oraz okoliczności niekwestionowane przez żądną ze stron, niewymagające udowodnienia – okoliczności bezsporne. Żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tychże dokumentów, jak również nie budziły one zastrzeżeń Sądu w zakresie ich mocy dowodowej. Treść tych dokumentów jest oczywista i nie budzi wątpliwości.

Sąd postanowił natomiast oddalić wniosek strony pozwanej o przesłuchanie pozwanego w charakterze strony (k. 60), albowiem okoliczność, na którą wskazany dowód miałby zostać przeprowadzony, nie jest istotna dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Z tożsamego względu Sąd przy ustalaniu stanu faktycznego pominął podnoszoną przez strony kwestię usprawiedliwienia, bądź jego braku, nieobecności pozwanego na zajęciach edukacyjnych, a także otrzymania bądź nieotrzymania przez pozwanego wezwania do zapłaty.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu w całości.

Powód wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty wynikającej z zawartej pomiędzy stronami umowy ramowej o świadczenie usług edukacyjnych, w wysokości 308 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, która to kwota stanowiła sumę: 188 zł z tytułu zwrotu kosztu organizacji zajęć, 100 zł z tytułu opłaty egzaminacyjnej oraz 20 zł z tytułu opłaty manipulacyjnej za wystawienie wezwania do zapłaty. Powód podnosił, że warunkiem pobierania u powoda nauki bezpłatnie było uzyskanie przez pozwanego minimum 50% obecności na zajęciach, czego pozwany nie

dopełnił, nie stawiając się na zajęcia w grudniu 2014 r. Tym samym obowiązany został do dokonania zapłaty stosownej sumy, czego jednakże nie uczynił. Pozwany zakwestionował natomiast powództwo w całości, wnosząc o jego oddalenie i powołując się m.in. na okoliczność usprawiedliwienia nieobecności na zajęciach oraz fakt nieprzystąpienia do sesji egzaminacyjnej, co w jego ocenie podważa zasadność obciążenia go kosztami ich przeprowadzenia.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w ocenie Sądu bezpodstawne jest roszczenie powoda o zapłatę na jego rzecz przez pozwanego kwoty 100 zł z tytułu przeprowadzenia sesji egzaminacyjnej („Słuchacz jest zobowiązany wyłącznie do ponoszenia następujących opłat: opłata za sesję egzaminacyjną w wysokości 100 zł (...)” – umowa, tytuł Opłaty, ust. 2a), skoro ten nie został do niej dopuszczony, a zatem wcale do niej nie przystąpił.

Zdaniem Sądu bezzasadne jest także roszczenie powoda w zakresie kwoty 188 zł. Wskazać bowiem należy, że z uwagi na fakt, że pozwany zakwestionował powództwo w całości podnosząc, że nie jest dłużnikiem powoda, to należało przedmiotową umowę o świadczenie usług edukacyjnych zawartą przez pozwanego z powodem, świadczącym tego typu usługi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zbadać pod kątem zgodności jej postanowień z przepisami prawa, w tym przepisami chroniącymi konsumentów. Z treści podpisanej przez strony umowy wynika, iż mieści się ona w zakresie regulacji z art. 750 k.c., do której odpowiednie zastosowanie mają przepisy o umowie zlecenia – art. 734 i następne k.c. Zasadą w tego typu umowach jest ich odpłatność (art. 735 § 1 kc), jeżeli co innego nie wynika z umowy ani z okoliczności. Już na gruncie tego przepisu z uwzględnieniem szczególnej ochrony konsumenta w związku z art. 385¹ k.c. (niedozwolone klauzule umowne) postanowienia umowy, której wzorzec pochodzi od powoda są dalece niejednoznaczne i w sytuacji sporu musiały zostać poddane analizie. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, tzn. że konsument miał na nie rzeczywisty wpływ spoczywał na powodzie (art. 385¹ § 3 i 4 k.c), działającym w charakterze przedsiębiorcy (art. 43¹ k.c.). Z materiału dowodowego przedłożonego przez powoda okoliczność ta jednakże w żadnej mierze nie wynikała. W treści umowy wskazano, iż usługi objęte umową będą świadczone na rzecz słuchacza bez pobierania czesnego (tytuł Opłaty, ust. 1). Również w pozostałej części umowy sugeruje się nieodpłatność objętych umową świadczeń edukacyjnych (np. „Bezpłatne pobieranie nauki dotyczy wówczas wyłącznie jednego kierunku (...)” w tytule Opłaty, ust. 7). Tymczasem inne postanowienie umowy stanowi, że brak frekwencji skutkuje zaplaceniem (...) faktycznego kosztu organizacji zajęć w wysokości 188 zł za każdy miesiąc, w którym S. nie uzyskał wymaganej frekwencji (tytuł Prawa i obowiązki stron, ust. 1). Sformułowania te należy uznać za niejednoznaczne, a nawet wprowadzające w błąd. Trudno bowiem z całym przekonaniem określić czy usługa jest bezpłatna czy odpłatna. Pojawia się zatem wątpliwość, czy w kontekście art. 735 § 2 k.c. jest to umowa za wynagrodzeniem czy bez wynagrodzenia. Kwestię tę należało z pozwanym, jako konsumentem, ustalić indywidualnie i zapisać w umowie w sposób nie budzący wątpliwości. Takie postanowienie umowne, że w sytuacji m.in. braku wymaganej frekwencji podstawowy element umowy w zakresie opłat ulega całkowitej zmianie w całości, jest postanowieniem rażąco naruszającym prawa konsumenta. Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierając umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Pozwany nie miał żadnego wpływu ani na treść umowy, ani na treść regulaminu, mógł umowę i regulamin podpisać albo nie podpisywać. Jest wysoce prawdopodobne, że wybór oferty powoda przez pozwanego nastąpił właśnie ze względu na zapisy stanowiące o nieodpłatności świadczenia usług. Tymczasem zwrot kosztów przeprowadzenia zajęć w sytuacji długotrwałej nieobecności słuchacza oznacza ponowne określenie istotnego elementu umowy (odpłatność albo bezpłatność), tj. w istocie wynagrodzenia, ale wówczas podważa to cały cel promocji (za takową należy uznać omawiane postanowienia dotyczące bezpłatności), którą mogą się kierować niewątpliwie konsumenci. Wracamy bowiem do sytuacji, jakby promocji w ogóle nie było, a słuchacz jest obowiązany do opłacenia kosztów nauki. Ulga zaś zwalniała go z tego obowiązku. Takie kwestie dotyczące zobowiązań pieniężnych winny być nakreślone w umowie z konsumentem w sposób jednoznaczny. Zapisy umowy mogły być potraktowane jako zmierzające do obejścia art. 483 k.c. i wprowadzenia kary pieniężnej w przypadku świadczeń w istocie pieniężnych (tak też Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 28 lipca 2005 r./I ACa 368/05, OSAB 2005, nr 3, poz.3). W przypadku zaś uznania, że mamy do czynienia z niedozwolonym postanowieniem umownym, postanowienie to nie może wiązać konsumenta.

Z tożsamyh przyczyn za klauzulę niedozwoloną i tym samym postanowienie niewiążące konsumenta uznać należało fragment umowy dotyczący obowiązku zapłaty opłaty manipulacyjnej w wysokości 20 zł w związku z wystawieniem nakazu zapłaty. Wskazane postanowienie również nie zostało przez strony uzgodnione indywidualnie. Wydaje się także być krzywdzące dla konsumenta.

W omawianej sytuacji zastosowanie znalazła regulacja z art. 385¹ § 1-4 k.c. stanowiąca, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie powyższym nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Powód zaś wskazanej okoliczności nie wykazał, co więcej, wcale jej nie podnosił.

Już więc tylko na marginesie wskazać należy, że powód w sprawie niniejszej nie wykazał wysokości roszczenia w zakresie żądanej w pozwie kwoty 188 zł. Powód nie przedłożył żadnego dokumentu potwierdzającego, że kwota 188 zł stanowi faktyczny koszt organizacji nauczania w każdym miesiącu trwania umowy, w którym słuchacz dopuszcza się ponad 50% nieobecności na zajęciach edukacyjnych. Zgodnie natomiast z treścią art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne. Jeżeli twierdzenia istotne dla rozstrzygnięcia sprawy nie zostaną udowodnione, to o merytorycznym rozstrzygnięciu sprawy decyduje rozkład ciężaru dowodu. W rozpoznawanej sprawie powód wyraźnie nie sprostował swemu obowiązkowi w zakresie udowodnienia roszczenia w powyższym zakresie. Tym samym uznać należy, że nawet, gdyby omawiane wyżej postanowienia umowne nie zostały uznane za klauzule niedozwolone, to i tak powództwo w zakresie wskazanej kwoty podlegałoby oddaleniu jako nieudowodnione.

Mając na względzie powyższe uznać należało, że bez znaczenia dla istoty sprawy pozostaje fakt usprawiedliwienia, bądź też nieusprawiedliwienia nieobecności słuchacza na zajęciach w okresie objętym pozwem, a także otrzymania bądź nieotrzymania przez pozwanego wezwania do zapłaty.

W konsekwencji wyżej wskazanych okoliczności, Sąd Rejonowy oddalił powództwo, jak w pkt I wyroku.

O kosztach Sąd orzekł w pkt II wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Pozwany wygrał proces, ponosząc koszty postępowania w kwocie 60 zł, tj. koszt zastępstwa procesowego pozwanego przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.). Sąd zasądził zatem na jego rzecz od powoda wskazaną kwotę w pkt II wyroku.

Mając na względzie powyższe, orzeczono jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

(...)